

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

OBMOČNA ENOTA NOVO MESTO

Adamičeva ulica 2 | 8000 Novo mesto
T 07 39 31 555
E zrsvn.oenm@zrsvn.si | www.zrsvn.si

Številka: 6-II-194/26-O-17/BK
Datum: 23. 3. 2018

Agencija RS za okolje
Vojkova 1b
1000 Ljubljana

AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE LJUBLJANA, Vojkova 1b	
Prejeto:	27. 03. 2018
Prejeto:	Lapuh
Prejeto:	Prejeto:
Številka zadeve: 35402-7/2015-115	

Zadeva: Gradnja HE Mokrice: jezovna zgradba s pripadajočimi posegi in akumulacijski bazen s pripadajočimi posegi - strokovno mnenje v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru presoje vplivov na okolje in izdaje okoljevarstvenega soglasja

Z vlogo št. 35402-7/2015-109, z dne 21. 2. 2018, prejeto po pošti dne 22. 2. 2018, ste ponovno zaprosili naslovni Zavod za strokovno mnenje v postopku presoje sprejemljivosti gradnje HE Mokrice v okviru presoje vplivov na okolje in izdaje okoljevarstvenega soglasja zaradi ponovno dopolnjene vloge, in sicer za posege: jezovna zgradba s pripadajočimi posegi in akumulacijski bazen s pripadajočimi posegi. Nosilka posega sta Hidroelektrarne na Spodnji Savi d.o.o., Cesta bratov Cerjakov 33a, 8250 Brežice in INFRA izvajanje investicijske dejavnosti d.o.o., Ulica 11. novembra 34, 8273 Leskovec pri Krškem, ki ju zastopa pooblaščenec HSE Invest d.o.o., Obrežna ulica 170, 2000 Maribor.

Vlogi ste priložili dokumentacijo, dosegljivo na spletni strani ARSO, na spletnem naslovu <http://www.arso.gov.si/varstvo%20okolja/presoja%20vplivov%20na%20okolje/Okoljevarstveno%20soglasje/Mog%20v%20re%20c5%20evanju/>, ki je od zadnjega uradnega postopka poleg izjasnitev do pripomb in predlogov obsegala še naslednje dopolnjene dokumente: gradivo PVO dopolnjeno februarja 2018 (HSE Invest d.o.o.) z dopolnitvijo presoje sprejemljivosti na varovana območja za HE Mokrice, Dodatek k poročilu o vplivih na okolje (ERANTHIS, Maja Divjak Malavašič, s.p.).

Na spletni strani je bilo 8.3.2018 dodano tudi Strokovno mnenje za preveritev opredelitve predlaganih ukrepov znotraj območja Natura 2000 Spodnja Sava, kot jih predlaga dokument Poročilo o vplivih na okolje z dodatkom za HE Mokrice, izdelovalca Savaprojekt d.d. Krško in Freiwasser Dunaj, februar 2018.

Strokovno mnenje za preveritev opredelitve predlaganih ukrepov znotraj območja Natura 2000 Spodnja Sava, kot jih predlaga dokument Poročilo o vplivih na okolje z dodatkom za HE Mokrice iz februarja 2018, izdelovalca Savaprojekt d.d. Krško in Freiwasser Dunaj, ni upoštevano v PVO in Dodatku, zato ga pri strokovnem mnenju ne upoštevamo.

Opis posega

Iz priloženega gradiva je moč razbrati, da je gradnja HE Mokrice kompleksen poseg, ki vključuje izvedbo:

- jezovne zgradbe s strojnico in prelivnimi polji, premostitvijo, priključki na GJI ter preходом za vodne organizme in mHE;
- akumulacijskega bazena z visokovodnimi-energetskimi nasipi, tesnilno zaveso in zavarovanjem brežin na levem in desnem bregu, drenažnimi kanali, prelivnim objektom, odlagališči sedimentov (D1, D2, D3), poglobitvami v akumulacijskem bazenu, ravnanjem z rodovitno prstjo;
- pripadajočih ureditev jezovne zgradbe: 110kV daljnovoda, srednje-napetostnega priključka za potrebe gradbišča, dovozne ceste;

- pripadajočih ureditev akumulacijskega bazena: visokovodnih nasipov za zaščito naselij (Mihalovec, Loče, Rigonce), varovanje objekta Budič, odvajanje notranjih voda Čateškega polja, ureditve izlivnega dela Krke, rušitve in sanacije objektov, vzpostavitev nadomestnih habitatov (NH1, NH2), ureditve mimnih območij (MO1-MO6), ureditve izlivnih delov pritokov Save (Prilipski potok, Mali in Veliki Dmovec, Orehovec, Grajski potok, Drašček, Gabrnica), izravnalnih ukrepov (renaturacija Sotle, mrtvice Prilipe, Gabrnice).

1. Strokovno mnenje v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru izdaje okoljevarstvenega soglasja izdajamo na podlagi določil 101. e člena Zakona o ohranjanju narave – uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 96/04 – ZON-UPB2, 61/06 – Zdru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14; v nadaljevanju: ZON) in 4. odstavka 40. člena Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS št. 130/04, 53/06, 38/10 in 3/11) v skladu s 1. odstavkom 61. člena Zakona o varstvu okolja – uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS št. 39/06, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13).

A. Ugotovitev o ustreznosti in skladnosti dodatka za varovana območja k poročilu o vplivih na okolje:

Po pregledu Dodatka ugotavljamo, da po zadnji dopolnitvi ni bistveno vsebinsko drugačen: verzija gradiva, odloženega na spletnem naslovu ARSO sicer odgovori na ključne dileme, zato menimo, da dodatek omogoča presojo, kljub temu pa opozarjamo na nekatere sklope, ki jih izdelovalec kljub našim večkratnim opozorilom ni popravil/dopolnil.

Med njimi kot najbolj ključne izpostavljamo naslednje:

Še vedno se skozi Dodatek na več mestih pojavlja nerazumevanje koncepta vzpostavitve nadomestnih habitatov in renaturacije Prilipske mrtvice, Gabrnice in Sotle v skladu z ZON. Obrazložitev bi po našem mnenju morala slediti naslednjemu zapisu: V fazi priprave DPN in v postopku CPVO so bili definirani nadomestni habitat (NH1 in NH2) in ukrepi renaturacije, katerih namen je odprava/izravnavanje škodljivih posledic posega na biotsko raznovrstnost, varovano v okviru nacionalne zakonodaje skladno z ZON, 102. člen, 3. odstavek, (1. alineja - vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti in 2. alineja - vzpostavitev drugega območja, pomembnega za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot). Ti nadomestni habitat in renaturacija Prilipske mrtvice, Gabrnice in Sotle, ki izhajajo iz faze CPVO, torej niso vezani na pravila skladno z Direktivo o habitatih.

Kljub večkratnim usklajevanjem in strokovnim utemeljitvam, da ključni zaključki glede zagotavljanja varstvenih ciljev za platnico ne morejo temeljiti na podatkih, pridobljenih s strani RD Krško-Brestanica (podatki so iz spodnje in tudi mlajše HE, zaradi neizdelane/neusklajene metodologije in velike možnosti napake pri določanju vrste jih ne moremo jemati kot preverjeno strokovno informacijo), so podatki še vedno sestavni del Dodatka.

Skozi dokument se še vedno pojavlja nekaj tehničnih napak, ki jih na tem mestu ponovno izpostavljamo s ciljem ustrežneje pripravljenega gradiva:

Skladno z uredbo je investitor zadolžen za izvedbo funkcionalnih ukrepov za naravo. Omilitveni ukrep v tabeli št. 59 na str. 182 (Na podlagi ugotovitev monitoringov je treba predvideti ukrepe za izboljšanje ali modifikacijo izvedenih ukrepov za naravo (NH in MO), v kolikor monitoring pokaže na neustreznosti. Upravljalec je v primeru ugotovljenih neustreznosti obvezan izvesti ukrepe za sanacijo nadomestnih habitatov, mirnih območij in ostalih omilitvenih ukrepov. Prav tako je upravljalec dolžan izvedene ureditve v sklopu NH, MO ustrezno vzdrževati) naj bo skladen s podlago v 48. členu Uredbe o DPN za HE Mokrice. Iz dikcije ukrepa, kot je napisan sedaj, izhaja, da je upravljalec (torej Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS in ARSO) obvezan izvesti sanacijo v primeru ugotovljenih neustreznosti. Zapisano je v nasprotju z Uredbo o DPN za HE Mokrice in postopkom PVO, po katerih je za izvedbo funkcionalnih ukrepov zadolžen investitor (torej HESS d.o.o. in INFRA d.o.o.). Upravljaec prevzame polno funkcionalna območja, jih upravlja in upravljanje (npr. čas košnje) le prilagaja rezultatom monitoringa in običajnim spremembam biotskih in abiotskih dejavnikov okolja.

- Znotraj poglavja 4.2.1. od 185. strani naprej je pri stolpcu Odgovornost za spremljanje uspešnosti izvedbe ukrepa še vedno mestoma ostalo "ZRSVN v času izdaje soglasja" (sploh na začetku poglavja). Ponovno poudarjamo, da ZRSVN od izdanega okoljevarstvenega soglasja v nadaljnje postopke ne vstopa več.

Gradivo naj se dopolni z navedenimi pripombami.

V mnenju št. 6-II-194/20-O-17/BK z dne 8. 1. 2018 smo na podlagi navedb v dodatku ter mnenju ZZRS (Zavod za ribištvo Slovenije je v mnenju št. 4202-52/2015/14 z dne 23.11.2017 zapisal: »Naše mnenje je in je vedno bilo, da bodo šele z izvedbo vseh treh zgoraj naštetih ukrepov (prehod za vodne organizme na jezovni zgradbi HE Mokrice, prehodnost za vodne organizme na izlivnem delu Krke in na jezu v Krški vasi ter obvodna struga na levem bregu Save s strukturami – drstišča, zatoki, tolmoni) **dani sprejemljivi pogoji za ohranitev** populacije platnice na vplivnem območju HE Mokrice in **povezanosti njenih habitatov med Sotlo in Krko.**«) ugotovili, da ob izvedbi vseh predlaganih ukrepov varstveni cilj povezljivosti populacije platnice med Sotlo in Krko ne bi bila ogrožena. Vendar pa smo opozorili na ugotovitve in stališča sodb Evropskega sodišča, mnenja evropske komisije in Strokovnega sveta ZRSVN, na podlagi katerih nismo mogli potrditi podane ocene C za platnico kot ustrezne. Zato smo predlagali, da se pred odločitvijo v obravnavani zadevi posvetujete z Evropsko komisijo.

Dne 16. 3. 2018 smo prejeli novo dejstvo, ki vpliva na ugotovitve, podane v omenjenem mnenju. Ministrstvo za okolje in prostor nam je posredovalo gradivo, ki so ga prejeli s strani Evropske komisije, in sicer Guidance document on the requirements for hydropower in relation to EU Nature legislation, Revised draft (Februar 2018). Predstavniki Evropske komisije so na bilateralnem srečanju v Ljubljani dne 12. in 13. 3. 2018 potrdili, da gre za končno verzijo smernic, ki bo sprejeta predvidoma aprila letos.

V poglavju 5.3.2 tega dokumenta, ki se nanaša na presojo sprejemljivosti po 6.3 členu Direktive o habitatih, je navedenih nekaj primerov omilitvenih ukrepov, za dodatne primere omilitvenih ukrepov je bralec usmerjen na tabelo v poglavju 3.3 (Overview of the most widespread measures to mitigate water storage). V tej tabeli so obvodna struga (by-pass channel) in izboljšave habitatov v strugi (in-channel habitat improvements) opredeljeni kot omilitveni ukrepi za omilititev prekinjene ali zmanjšane možnosti migracije rib.

Območje Natura 2000 Spodnja Sava ni bilo opredeljeno kot območje za varstvo habitatov platnice, temveč za ohranjanje povezljivosti Natura 2000 območij Sotla s pritoki in Krka s pritoki. Obvodna struga ni namenjena nadomeščanju izgubljenih habitatov, ampak omogočanju/zagotavljanju migracije platnice in s tem ohranjanju povezljivosti Natura 2000 območij Sotla s pritoki in Krka s pritoki. Skladno s citiranim dokumentom Evropske komisije je tako v primeru HE Mokrice obvodna struga s potrebnimi strukturami kot elementi povezljivosti ustrezen ukrep za omilititev vpliva na varstveni cilj povezljivosti.

Na podlagi navedenega ugotavljamo sledeče:

- Na podlagi ugotovitev PVO, dodatka in mnenja ZZRS, ob ustrezni izvedbi vseh navedenih ukrepov, ni pričakovati bistvenega vpliva na varstvene cilje območja Spodnja Sava.
- Ocena, podana v dodatku za platnico, je skladna s smernicami Evropske komisije, podanimi v citiranem dokumentu.
- Ob upoštevanju smernic Evropske komisije sta PVO in dodatek ustrezna, pod pogojem, da se dopolnita s pripombami, ki še niso bile upoštevane iz našega zadnjega mnenja in so ponovno navedene zgoraj.

B. Ugotovitev o sprejemljivosti vplivov posega na varovana območja:

Na podlagi PVO, dodatka in mnenja ZZRS ter ob upoštevanju smernic Evropske komisije ugotavljamo, da poseg ob ustrezni izvedbi vseh predpisanih ukrepov ne bo imel bistvenih vplivov na varstvene cilje varovanih območij.

Strokovno mnenje temelji na našem razumevanju smernic Evropske komisije, zato še vedno predlagamo, da se pred končno odločitvijo v obravnavani zadevi posvetujete z Evropsko komisijo.

2. Strokovno mnenje na podlagi določil 117. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – ZON-UPB2, 61/06 – Zdru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14; v nadaljevanju: ZON)

A. Ugotovitev o ustreznosti in skladnosti poročila o vplivih na okolje:

Po pregledu poročila o vplivih na okolje ugotavljamo, da gradivo po zadnji dopolnitvi ni bistveno vsebinsko drugačno: verzija gradiva, odloženega na spletnem naslovu ARSO sicer odgovori na ključne dileme, zato menimo, da poročilo o vplivih na okolje sledi potrebnemu okvirju, kljub temu pa bi opozorili na nekatere sklope, ki jih izdelovalec kljub našim večkratnim opozorilom ni popravil/dopolnil.

Še vedno se skozi celotno gradivo PVO pojavlja nerazumevanje koncepta vzpostavitve nadomestnih habitatov in izravnalnih ukrepov renaturacija Prilipske mrtvice, Gabernice in Sotle v skladu z ZON.

V fazi priprave DPN in v postopku CPVO so bili definirani nadomestni habitat (NH1 in NH2) in ukrepi renaturacije, katerih namen je odprava/izravnavanje škodljivih posledic posega na biotsko raznovrstnost, varovano v okviru nacionalne zakonodaje skladno z ZON, 102. člen, 3. odstavek, (1. alineja - vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti in 2. alineja - vzpostavitev drugega območja, pomembnega za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot). Ti nadomestni habitat in renaturacija Prilipske mrtvice, Gabernice in Sotle, ki izhajajo iz faze CPVO, torej niso vezani na pravila skladno z Direktivo o habitatih.

Zvezek4

- Na Str.87 manjka zapisano in podano usklajeno z Dodatkom za območje Natura 2000 Dobrava-Jovski (SI5000032): Vrsta črnočeli srakoper (*Lanius minor*) je bila dodana, 5 vrst je bilo izbrisanih: belovrati muhar (*Ficedula albicollis*), pivka (*Picus canus*), pogorelec (*Phoenicurus phoenicurus*), prepelica (*Coturnix coturnix*) in vijeglavka (*Jynx torquilla*).

Zvezek5

- Tabela 45, renaturacija Gabernice str. 113 poteka tudi na območju NV Gabernica. V gradivu je navedeno, da se renaturira strugo Gabernice od Zakota do izliva v Savo pod jezovno zgradbo, kar obsega tudi območje NV.

- Str. 134: med ribjimi vrstami hitrotekočih voda ni platnice

- Na str. 159 je navedeno: Ureditve MO1 je predvidena za ohranjanje biotske raznovrstnosti s katerim se zagotovijo ugodne razmere za razvoj naravne sukcesije in vrst po Zakonu o ohranjanju narave. Skladno z ZON je MO1 namenjen omilitvi vpliva izvajanja posega v naravo ali njegovim posledicam.

- na str. 161 in 162 znotraj podpoglavja POV Krakovski gozd - Šentjernejsko polje (SI5000012) zapisano za vodomca ni usklajeno z Dodatkom, kjer je zadnja usklajena verzija zapisa.

- str. 168: za platnico niso povzete ključne dopolnitve posameznih novelacij dodatka

Zvezek6

- Str. 38: Preprečiti je treba k (ni dokončan stavek); pripomba je v izjasnitvah pojasnjena, vendar ni popravljena v Zvezku6

- Ponavljanje nekaterih ukrepov (npr. št. 58 Vzpostavitev mirnih com) znotraj Zvezja 6

- Str.38 in 39 je še vedno nedosledno zapisano za izravnalni ukrep območje Prilipskih mrtvic: »Izdelajo naj se strokovne podlage za podrobne rešitve ureditve, namena in načina rabe mirnega območja 6. V okviru strokovnih podlag je potrebno inventarizirati (flora, favna, habitatni tipi) območje MO6. Strokovne podlage naj bodo izdelane ob pripravi projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja nosilca posega (Terme Čatež). Pri izdelavi teh strokovnih podlag naj sodeluje strokovnjak – biolog, rešitve za MO6 pa naj se uskladi s ZRSVN. Na območju Prilipe - mrtvica Save se za izboljšanje stanja savske mrtvice v Prilipah izvedejo ukrepi za: - zmanjšanje ali celo popolne odstranitve invazivk (vodna solata, rak rdečekarjavec, želva rdečevratka in tujerodne ribe); - vzpostavitev ugodnejših ekoloških razmer za avtohtone vrste rib, močvirske sklednice, bobra, vodnih rastlin in invertebratov z odstranitvijo sedimenta

Strokovno mnenje temelji na našem razumevanju smernic Evropske komisije, zato še vedno predlagamo, da se pred končno odločitvijo v obravnavani zadevi posvetujete z Evropsko komisijo.

Pred izdajo OVS naj se zagotovi, da bodo v gradivu (PVO in Dodatek) upoštevane vse zgoraj navedene pripombe. Zaradi izredne kompleksnosti posega in številnih dopolnitev gradiva po maju 2017, ko je bil na spletni strani odložen osnutek OVS, naj se osnutek OVS pošlje v pregled na ZRSVN.

Pripravili:

Barbara Kink, univ. dipl. biol. in prof. biologije
Višja naravovarstvena svetovalka

Vodja OE Novo mesto:

Barbara Kink, univ. dipl. biol. in prof. biologije
Višja naravovarstvena svetovalka

mag. Tina Klemenčič, univ. dipl. biol.
Višja naravovarstvena svetovalka

Andrej Hudoklin, univ. dipl. biol.
Naravovarstveni svetnik

Tanja Košar Starič, univ. dipl. biol.
Naravovarstvena svetnica

mag. Martina Kačelnik Jančar, univ. dipl. biol.
Visoka naravovarstvena svetnica

Gregor Danev, univ. dipl. inž. gozd.
Naravovarstveni svetnik

Metod Rogelj, univ. dipl. biol.
Visoki naravovarstveni svetnik

Poslano

naslovniku
spis